

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi pol in veljá po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 20 kr. V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za $\frac{1}{2}$ leta 1 gl. 80 kr., za $\frac{1}{4}$ leta 90 kr., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LII.

V Ljubljani, 24. februvarija 1899

List 8.

Anton Bonaventura,

po Božji in apostolskega sedeža milosti
knez in škof ljubljanski.

mir, srečo in blagoslov v Gospodu našem Jezusu Kristusu!
(Konec.)

IV. Pojdimo za vodnikom.

Kaj hočemo storiti? Na katero stran se hočemo postaviti? Kaj ne, vsi v srcu govorite in sklepate: Mi gremo za Jezusom, on nas bo pripeljal do zmage. On se ne more zmotiti in ne more biti premagan, saj je pravi Bog. Pa saj smo se njemu že zapisali, saj smo pod njegovo zastavo že prisegli. Ali se nismo pri svetem krstu odrekli vragu in njegovim delom in njegovi razkošni ničemernosti? Ali nismo že tam obljubili, da bomo verovali v Boga Očeta, Stvarnika, v Boga Sina, Odrešenika, v Boga svetega Duha, Posvečevalca, da hočemo tudi po veri živeti vse dni do zadnjega zdihljeja svojega življenja?

Ostanimo torej pod to zastavo, služimo Bogu in iščimo najprej kraljestvo Božje in njegovo pravico; izpolnjujmo obe glavni zapovedi, ljubi Boga nad vse in bližnjega kakor samega sebe, skrbimo, da rešimo svojo dušo. Ponašajmo se s tem, da se po vzgledu nebeškega svojega vodnika s slobodno svojo voljo odločujemo vedno za to, kar hoče Bog. Ko bi se po vzgledu sveta odločevali proti Bogu, bi zlorabili prelepi dar slobodne volje. Le za Jezusom hodimo, ne pa za svetom. Po njegovem vzgledu brzdajmo svojo voljo in silno trojno poželjivost, poželjivost očij, poželjivost mesa in napuh življenja. Zatajujmo se, potrpijmo; saj pride kmalu večer živ-

ljenja, pride smrt, po smrti pa sodba, ki bo za nas blažena in početek večno srečnega življenja.

Rekli boste, da je tako bojevanje kaj težko, da presega naše sile. Res, težko je, ali naših močij ne presega. Saj Bog ne zahteva nič nemogočega od nas, ampak hoče, da storimo, kar moremo in da prosimo pomoči, kjer ne moremo, pa nam bo dal, da bomo mogli. On ne bo dopustil, da pride nad nas skušnjava hujša od naših močij, ampak odprl nam bo tudi v skušnjavi pot, po kateri se bomo rešili. Ta misel naj vam, dragi moji, daje poguma. Zraven si pa še to-le zapomnite!

1.) Varujte se slabih priložnostij, naj si bodo slabi, brezbožni ljudje, ali slabe knjige, ali slabi časopisi. Čujte, kaj naš nebeški vodnik, Jezus, govori: „Ako te pohujša tvoje oko, izderi ga in vrzi ga od sebe, ker bolje je z enim očesom iti v življenje, kakor pa imeti dvoje očij in pasti v večni ogenj. Ako te pohujša tvoja roka ali noga, odsekaj jo in vrzi jo od sebe, ker bolje je z eno roko, z eno nogo iti v življenje, kakor pa imeti obe nogi in obe roki, pa pasti v večni ogenj!“

Vidiš torej, kaj govori večlovečni Bog? Ko bi tebi kaj tako drago in potrebno bilo, kakor ti je potrebno tvoje oko, potrebna tvoja roka ali noga, pa ti je v pohujšanje ter te odvrča od Boga ter ti draži strasti, vrzi to vendarle od sebe, naj te tudi boli, ker bolje je, sedaj malo potrpeti, a potem srečno umreti, kakor pa sedaj uživati, potem pa vekomaj trpeti.

Varujte se torej osob, družeb, knjig in časnikov, ki so proti Bogu, proti Zveličarju, proti sveti cerkvi in mnogo govore o slobodi in slobodomiselnosti. Komu je slobodno upreti se proti

Bogu? Komu slobodno zavreči Jezusa? Komu slobodno rušiti njegovo cerkev? Komu slobodno misliti, govoriti in pisati proti resnici, razodeti nam od Boga?

Ogibajte se teh nevarnostij, za kaj človek se kaj lahko izgubi. Včasih je dovolj ena beseda in že omahuješ v veri in že dvomiš o večnosti in že misliš, da ta ali oni užitek ni greh. Oh, žalostnega srca se spominjam mladeničev in deklet, ki so radi strastnega uživanja oboleli in umirajoči jokali radi slabih tovarišij, v katerih so se pokvarili.

2.) Stariši, vzgojajte svoje otroke dobro, krščansko, v strahu Božjem. Odkrito povem, da se v različnih nevarnostih svojega življenja nisem izgubil, ampak Bogu in njegovim zapovedim ostal veren, to je sad ljubezni do Device Marije in pa globok strah Božji, ki so mi ga mati doma v mlado srce vsadili.

Otroci so k slabemu nagnjeni in lahkomiselni. Zato se nikar ne jezite, če niso ravno tako mirni in tihi, hitro pokorni, kakor bi vi radi. Nikar se ne jezite, nikar jih ne kolnite! Če se boste jezili, bodo tudi vaši otroci jezni, zato pa tudi svojeglavni in trmasti: če jih pa krotko in ljubeznivo posvarite in lepo poučite, posebno če jim rečete, naj nikar Boga ne žalijo, naj ljubeza Jezusa vnovič ne mučijo, da ne izgube svoje duše, da ne pridejo v pekel; ako jim pokažete, kako gnjusen je greh, bodo ostali mirni, vaš nauk jim bo segel v srce, začeli se bodo Boga bati, skrbeti za svojo dušo, sovražiti greh iz srca in postali bodo pravi kristijani.

Privoščite otrokom večkrat kako veselje, naj poskočijo in se poigrajo, kadar je čas za to, a kadar ni čas za to, ampak za delo, naj delajo in bodo poslušni. Molite ž njimi jutranjo in večerno molitev, ali ne predolgo. Prizadevajte si, da jim vsadite v srce ljubezen do Device Marije, do Jezusa v sv. Rešnjem Telesu, do svete maše in sv. zakramentov. Posebno jih učite, da bodo pokorni, delalni, sramežljivi. Varujte jih slabih tovarišij!

Kaj ne, dokler so doma, že poskrbite zanje. Toda ko gredo od vas v službo, učiti se rokodelstva, ko jih pošljete v šole, ko morajo v vojske; oh, koliko se jih izgubi, koliko ponesreči! Koliko jih postane brezbožnih, pa v svoji oholosti preklinjajo, nezmerno pijejo, v nečistosti živé. Jaz vidim vaše skrbi, vidim vaše solze!

Da vam pomagamo in da vaše otroke kolikor mogoče od zla obvarujemo, zato snujemo dobra društva za mladino po deželi, še bolj pa po mestih. Zato imamo katoliška društva za delalce in delalke, zato rokodelsko društvo, društva mladeničev in

deklet, posebno pa se, hvala Bogu, širijo Marijine družbe za dekleta, pa tudi za mladeniče. S tem hočemo vaše otroke varovati slabih tovarišij in razuzdanega vživanja, preskrbeti jim dobro družbo in pošteno zabavo, saj imamo v društvih pevske in tamburaške zборе, igre in veselice, pa tudi kake izlete in nudi se vam prilika, da se v veseli, pošteni družbi razvedrite. Oh, kako morate biti za vse to hvaléžni svojim duhovnikom, katere ste si v velikih skrbeh vzredili, pa sedaj za vas delajo in trpé.

Ravno to je pa tudi mene nagnilo, da sem vas v božičnem pastirskem listu poklical na delo za dobre zavode, kjer bi se v času najbolj nevarnih let, v času gimnazijskih nauk poučevali in vzgajali vaši otroci, naši dijaki, namenjeni za duhovski, za profesorski, uradniški, odvetniški, zdravniški in katerikoli drugi, za vas vse potrebni stan. Zavode želim, kjer bi se obvarovali različnih slabih prilik, vzgajali pa v strahu Božjem, napeljavali, da bodo marljivi, delalni, sramežljivi, pokorni, učeni, pobožni, pa tudi dobre volje, veseli, nam vsem na veselje in radost. Koliko delo za vse pozneje rodove! Ali se bo pa to doseglo? Upam, da! Saj bo Bog pomagal na priprošnjo Device Marije. O predragi, da ste vi moj božični pastirski list tako veselo, tako navdušeno sprejeli, kakor se mi od vseh stranij poroča, to mi je znak, da bomo namen dosegli. Prosil sem namreč in molil po Devici Mariji Boga, naj bi moje besede zadele in vzbudile vaša srca! Uslišan sem: hvala Bogu in Mariji. Če boste pa še to storili, kar sem vas prosil, izpolnilo se bo, kar sem obljubil. Sezidali bomo zavode in tudi tako glavnicó utemeljili, da bodo mnogi brezplačno, mnogi pa za malo plačo v zavodih dobivali pouk in vzgojo. Toda treba, da zjedinjeni in z vsemi močmi delamo. Pritrgajte si torej po tista dva krajcarja na osebo za vsake kvatre! Darujte jih drage volje. Res, siliti vas ne morem, pa tudi nečem. Prosim vas pa v imenu vaših otrok in vnukov. Za sebe se ne bojim ne truda, ne skrbij; saj sem zato škof, mili moji verniki, da za vas molim, delam in trpim, kar tudi prav rad storim.

3.) Molite! Naš razum je potemljen, da v strasti premnogi še ne vidijo ne, kaj je po volji Božji, kaj je dobro, kaj pa zlo; naša volja je slaba, da čestokrat spoznamo, kar je dobro in tudi sklenemo, toda ne storimo, da, storimo, kar veva strast in poželjivost, če tudi vemo, da bomo nesrečni. Ali ni tako, vprašam vas, možje in žene? Ali ni tako, vprašam vas, fantje in dekleta? Od kod pomoči?

Pomagati nam more edino milost Božja, ki razsvetljuje um, da dobro spozna, da ogreva in krepi voljo, da tudi dobro ljubi in odločno stori. Toda, kako si moramo to pomoč Božjo pridobiti? Ako molimo. Kaj pa pravi naš vodnik, Gospod Jezus Kristus?

„Prosite in boste sprejeli, iščite in boste našli, trkajte in se vam bo odprlo.“ „Karkoli prosite Očeta v mojem imenu, vse vam bo dal.“¹⁾ To so besede Zveličarjeve. In sam je tudi molil; saj vemo, kako je molil pred posameznimi deli, molil po cele noči. Pojdimo torej za njim! Prosimo pomoči in dobili jo bomo.

Prosimo pa posebno za vse, kar je potrebno, da rešimo svojo dušo, da izpolnimo voljo Božjo, da ukrotimo svoje strasti, da srečno umrjemo in dosežemo zadnji svoj namen. Časne zadeve naj nam pa Bog tako uravna, kakor so za dušo najbolj koristne. Naj nam da dolgo ali kratko življenje, bogastvo ali pa siromaštvo, čast ali pa zaničevanje, zdravje ali pa bolezen in sploh vse, kakor vé, da je za našo neumrljivo dušo najboljša.

Jezus je bil Sin Božji, pa kako je on živel? Ali ne v ponižnosti, v preganjanju, v siromaštvu, v trudu, v mukah in prav malo časa? Ali ni mogel reči: „reven sem in poln nadlog od mladosti.“²⁾ Hočemo li mi vse, kar nam prinaša življenje, drugače soditi, drugače ceniti?

Molimo torej za pomoč Božjo v vseh dušnih potrebah: za čednosti, za zmago v skušnjavah, za pomoč zoper strasti, za srečno smrt. Iščimo si zagovornikov pri Gospodu Jezusu! Imamo pa Devico in Mater Marijo, sv. Jožefa, sv. apostole Petra in Pavla, sv. Cirila in Metoda, svojega patrona, sv. angela varuha. Radi pa hitimo skupno pred tabernakelj, kjer pod podobo kruha tajno biva sam Gospod Jezus in na nas čaka, da nas razsvetli in okrepi. Kako lepo je, če v nedeljah v cerkvi malo pomolite. Kako krasno, če molite uro pred sv. Rešnjim Telesom, kako Bogu všeč, če molite skupno in glasno molitve njemu na čast! Kako me veseli, ko čujem, da se to godi po več farah, posebno v času, ko čakate na krščanski nauk, ali pa po krščanskem nauku! Kako me veseli, ko čujem, da so zato dekleta bolj sramežljive in pobožne, pa tudi fantje bolj krotki in zmerni in čisti!

Radi pristopajte društvom, kjer se več moli in se večkrat prejemajo sv. zakramenti. Prav zelo vam priporočam družbo svete družine in

pa tretji red sv. Frančiška. Ako v družbi molite in morda vsak mesec, ali vsak drugi mesec, ali vsaj vsake kvatre prejmete svete zakramente, koliko bodo vaše molitve vredne, kako čvrsti boste v čednostnem življenju, kako lahko boste premagovali strasti, ki bi vas rade od Boga odtrgale! Pa tudi med seboj si boste z dobrim vzgledom dajali pogum. Če se neprijatelji Božji družijo, združite se tudi vi, ki se Boga bojite, pa boste združeni lože ostali stanovitni. Ali naj se samo brezbožnost javno šopiri, pobožnost naj se pa skriva?

Ko boste pa to prvo dolžnost dobro izpolnjevali, blagoslovil bo tudi Bog vašo skrb za časno življenje in blagostanje, pomagal vam bo, da si dobite vsakdanjega kruha. Bogastva pa tako ni treba, preveč je nevarno. Le z malim bodimo zadovoljni. Pa tudi v tem oziru si pomagajte z združenimi močmi. Dandanes ni rešitve po drugem potu. Zato je prav, ako se snujejo razne zadruge kmetu, delalcu in trgovcu v pomoč. Drago mi je, ko vidim, da duhovniki z besedo in dejanjem pomagajo. Ali varujte se, da Vam tudi to ne bo v škodo, ker človek je često že tako nespameten, da tudi najboljše naprave more zlorabiti, da so mu potem v kvar, ne pa v korist. Ako n. pr. lože dobite denar in bolj po ceni na posodo, naj vas to ne zapelje, da bi si več izposodili, kakor je ravno zares potrebno; kar ste ga vzeli na posodo, skrbite vestno, da ga o pravem času zopet vrnete. In ko si prizadevate sebi pomagati, postopajte tako, da ne oškodujete bližnjika, ki si pošteno kruh služi; vsaj se krščanska ljubezen ozira tudi na bližnjega, da se mu ne zgodi krivica; ona rajši sebi kaj pritrga in potrpi. Zatajujte se, premagujte se! Posebno nagnusnega žganja se varujte! Nikar ne sedite po gostilnicah že predpoldnem in morebiti med službo Božjo; nikar ne sedite dolgo na večer: prosim vas, če ste si čašo dobrega vina privoščili in se med seboj pogovorili, ko pride čas večerje in večerne molitve, hitro pojte domu, pa zberite pri mizi in pri molitvi okoli sebe vse svoje otroke, pa tudi odrasle fante in dekleta. Potem pa v strahu Božjem idite spat in drugi dan zopet veselo na delo. Gorje pa gostilničarjem, ki točijo pijače, morda še pokvarjene, med službo Božjo, ki jih točijo dolgo v noč, ki jih točijo že na pol pijanim pivcem. Gorje jim, če vabijo svet k sebi s slabimi časniki in novinami! Gorje jim, ker za krivičen dobiček kvarijo našo mladino, kvarijo narod! Gorje pa tudi vsem, ki bi mogli in morali vse to preprečiti, pa tega ne storé. Prišla bo smrt, za njo pa sodba in večnost!

¹⁾ Luk. 11, 9; Jan. 14, 13.

²⁾ Ps. 87, 16.

Vse to vam govorim, ker vas ljubim, pa želim časno in večno vašo srečo, ker želim, da srečno dosežete svoj zadnji namen.

V. Končna zmaga.

Na vse to pomislite posebno sedaj v postnem času, ko se bolj kot navadno spominjamo trpljenja Jezusovega in njegove smrti na križu. Oh, kaj je večnost, kaj naše življenje, kaj naša duša, če je sam Sin Božji prišel iz nebes na zemljo, se učlovečil, pa toliko trpel, svoje življenje in srčno svojo kri daroval, da moremo rešiti svojo dušo in dospeti v srečno večnost! Kaj ne, življenje je neizrekljivo resno; ni se šaliti. Ko stopiš na prag večnosti, ne boš vprašan, ali si bil bogat, visocega stanu, ali si v življenju mnogo užival, mnogo znal, ali so te na zemlji slavili in čistili: ne, vse to bo prešlo in ni prav nič vredno. Večni, vsevedni, neskončno pravični in sveti sodnik te bo vprašal samo to, kako si v času življenja na zemlji upotrebljeval svojo prsto voljo? ali to, da si izpolnjeval voljo Boga, Stvarnika svojega, ali pa to, da si Božjo voljo preziral in zanemarjal, pa izpolnjeval svojo voljo ustrezajoč željam strastnega svojega srca. To ti bo odločilo vso tvojo večnost. „Svet mine, in njegova razkošnost, kdor pa je izpolnjeval voljo Božjo, ostane vekomaj“,¹⁾ pravi sv. apostol Janez.

Da vse to bolj uvidite in vam ti edino rešnični, večno veljalni nauki vse srce prevzamejo, opravite goreče velikonočno spoved in sv. obhajilo, nihče naj ne izostane. Molíte radi sv. rožni venec, sedaj v postu posebno žalostni del, obiskujte radi križev pot, pa boste zatrepetali strahu pred pravico Božjo, ali tudi vsplamteli ljubezni do Božjega usmiljenja in dobili pogum, hoditi za Jezusom, voljno nositi vsakdanji svoj križ, križati svoje telo in njegovo poželenje. Spoznali boste, da je prva in največja vaša skrb — skrb za dušo.

O naj nam dobri Bog dodeli, da se pod križem sestanemo vsi Slovenci, ne samo tisti, ki poznajo samo svojo domačo vaško šolo, ampak tudi tisti, ki so dovršili svoje nauke na visokih šolah! Če se mi pod križem snidemo in iz srca z rimskim stotnikom zakličemo: „resnično, ta je Sin Božji!“²⁾ koliko lože se bomo zedinili tudi v skrbi za razne časne naše težuje in potrebe, pa z zedinjenimi močmi bolj lahko in bolj gotovo dosegli vse to, kar je zares koristno in potrebno, da Slovenci napredujemo in se tako razvijamo, da bomo sredi

drugih bratskih nam narodov mogli vedno častno mesto zavzemati! Amen.

Blagoslov vsemogočnega Boga Očeta in Sina in svetega Duha naj pride nad vas in naj ostane zmira nad vami. Amen.

V Ljubljani na praznik svete družine, dne 22. januarja 1899.

Anton Bonaventura,
knez in škof.

Postna postava

za ljubljansko škofijo v letu 1899.

Polajšave, ki so se glede posta doslej dalje v ljubljanski škofiji, veljajo vsled novega, za pet let danega privoljenja apostolske stolice z dne 15. septembra 1894 tudi za leto 1899.

Verniki ljubljanske škofije so tedaj dolžni pri spolnovanju postne postave paziti v tekočem letu na sledeče določbe:

I. *Dnevi, o katerih si je treba pritrpati ali o katerih je dovoljeno le enkrat do sitedga jesti, so:*

- 1.) Vsi dnevi štiridesetdanskega posta razun nedelj.
- 2.) Kvatrne srede, petki in sobote.
- 3.) Srede in petki v adventu.
- 4.) Dnevi pred binkoštni, pred prazniki svetega Petra in Pavla, vnebovzvetja Marijinega, vseh svetov, čistega spočetja Marije Device in pred Božičem.

II. *Dnevi, o katerih je prepovedano meso jesti. dovoljeno pa, rabiti maslo in živalsko maščobo, so:*

- 1.) Vsi petki celega leta.
- 2.) Pepelnična sreda, štiri kvatrne srede in kvatrne sobote.
- 3.) Trije zadnji dnevi velicega tedna.
- 4.) Dnevi pred binkoštni pred prazniki svetega Petra in Pavla, vnebovzvetja Marijinega, vseh svetov, čistega spočetja Device Marije in pred Božičem.

III. *Privoljeno je nadalje meso jesti:*

1.) Za vso škofijo, kolikorkrat je zapovedan praznik na kak poprej imenovani dan, na kateri je meso jesti prepovedano.

2.) Za posamezne kraje, kolikorkrat je kak semenj na tak dan. (V mnogih farah je po več raznih krajev, ki so drug od drugega oddaljeni; tu polajšanje ne velja za vso faro, ampak le za tiste kraje, kjer se shaja zaradi semnja večja množica ljudij.)

¹⁾ I. Jan. 2, 17.

²⁾ Mat. 27, 54.

3.) Za posamezne osebe:

a) Razun pepelnične srede, zadnjih treh dnij velicega tedna ter dnij pred binkoštni in Božičem se za vse druge dni polajšuje, to je privoljenje meso jesti, daje:

delalcem v tovarnah (fabrikah) in v premogoin rudokopih;

popotnikom, ki v krčmah ali gostilnicah jedó; tudi drugim, kateri morajo v gostilnico na hrano hoditi.

b) Razun velicega petka se za vse druge dni tako polajšanje daje:

železničnim sprevodnikom ali kondukterjem; vsem, ki po železnici potujejo in so prisiljeni na železničnih postajah v ondotnih gostilnicah jesti;

tistim, ki zaradi zdravja v kopeli bivajo, njihovim ondi bivajočim družinam in poslom.

c) Vse dni, brez izjeme, smejo mesne jedi uživati:

tisti, kateri so zaradi prevelike revščine primorani jesti, karkoli dobé;

tudi drugi, ki v družinah služijo ali živé, kjer se postno ne kuha.

Vendar naj taki gledajo, če je moč, da se vsaj veliki petek mesnih jedij zdrže.

IV. Vse tiste postne dni v letu, o katerih je le jedenkrat nasititi se pripuščeno, in ves štiridesetdanski postni čas, tudi ob nedeljah je uživanje rib in mesa pri ravno tistem obedu prepovedano. Treba se je zdržati mesa ali rib.

V. V jedi pritrgovati si ni treba: bolnikom, nadalje onim, ki težka dela opravljajo; slednjič onim, ki edenindvajsetega leta še niso dopolnili, ali pa so šestdeseto prestopili.

Oni, katerih ne veže zapoved v jedi pritrgovati si, smejo tiste dni, kadar je drugim v jedi pritrgovati si zapovedano, pa ne popolnoma prepovedano jesti meso, — izjemoma meso jesti, kolikorkrat med dnevom jed uživajo; nasproti pa smejo oni, katere veže zapoved v jedi pritrgovati si, tiste dni meso le o poludne in zvečer uživati, pa si zvečer po dolžnosti pritrgovati.

Gospodje župniki in spovedniki so pooblaščen, da smejo v slučajni resnični potrebi prepoved o zavživanju mesa še bolj zljajšati, vendar pa ne več, kakor samo na eno leto. Kdor méni, da mu je stalne dispenze ali polajšave potreba, naj se zastran tega obrne na kn.-šk. ordinarijat.

Tukaj navedena določila pa ne veljajo tudi za redovnike, oni se ravnaajo po svojih pravilih.

Vsi verniki, ki se s tem podeljene polajšave poslužujejo, naj tiste dni štiridesetdanskega posta, o katerih to storé, — tudi ob nedeljah, — petkrat molijo „Očenaš“ in „Češčena Marija“ v čast britkemu trpljenju in smrti Jezusa Kristusa. Vendar jim je na prosto voljo dano, mesto tega primerno miloščino dajati.

Češčena si Marija.

Speval F. S. Finžgar.

Blažena med ženami!

Tako se bere v svetovni povesti,
Da mnogi bili so možje junaki,
Vojvóde silni, tihi učenjaki,
Bogu in domovini zvesti

Ženstva pa malo je na slave cesti,
Zato o njih molčijo viri vsaki,
Če ne, ti pravijo o ženi taki,
Ki greh, nesreče vzrok, ima na vesti.

Le jedna žena je drugačna bila:
Meglice greha ni na jedni sami.
Na njej, ki svet prokletstva je rešila.

Zato si večno slavljena med nami
Zato nebesa so te proslavila:
„Marija, blažena si med ženami!“

Iz liturgike.

Sedemdesetnica, šestdesetnica, petdesetnica.

Latinska nedeljska imena: Septuaginta, Sexaginta, Quinquaginta je g. prof. Komljanec v svoji knjigi „Cerkveno leto“ lepo poslovenil z izrazi: sedemdesetnica šestdesetnica, petdesetnica.¹⁾ Ti izrazi se popolnoma zlagajo z latinskimi, ki nas spominjajo onih prvokršćanskih časov, ko so po nekaterih cerkvenih občinah prej, po drugih pozneje začenjali post. Primerno bi bilo, ko bi se teh izrazov: „sedemdesetnica, šestdesetnica, petdesetnica“ polastili Slovenci mesto prve, druge in tretje predpepelnične nedelje ter jih uveli v koledarje in v nove izdaje listov in evanĝelijev. Zakaj?

1. Zato, ker jih rabi „Rimski misal slavjanskim jezikom“²⁾ — Missale Romanum slavonico

¹⁾ Pletersnikov slov.-nemski slovar nima teh besed. Za Quinquagesimo navaja iz Cafove zbirke ime: predpepelnična. Ljudje jej pravijo: pustna nedelja. Nekod sem bral: predpostna nedelja. Lesar v svoji liturgiki, 3. natisa, str. 147 in 148 pravi: nedelja »quinquagesima« t. j. tretja predpepelnična nedelja; Sexagesima, t. j. druga predpepelnična nedelja; »septuagesima«, t. j. prva predpepelnična nedelja.

²⁾ Čehi zovejo nedeljo septuagesimo »devitnik«. To ime so jej zdeli zato, ker je deveta nedelja pred veliko nočjo. Sexagesimo in quinquagesimo imenujejo: nedeljo prvo in drugo po »devitniku«. Beseda »devitnik« jim rabi tudi za devetdnevno (noveno), ki jo opravljajo kakemu svetniku na čast (Pismeno

idiomate — izdan od sv. zboru za razširjanje vere l. 1893. v Rimu, na str. 44.: V^h nedelju sedmodesetnico, na str. 46: V^h nedelju šestdesetnico, na str. 48: V^h nedelju petdesetnico.

2. Zato ker so se ti izrazi že vdomačili med našimi sosedi Hrvati. V svetojeronimskem koledarju „Danici“ stoji: sedamdesetnica, šezdesetnica, pedesetnica.

3. Zato ker so dosedanja slovenska imena teh nedelj netočna. Predpepelnična je lahko vsaka nedelja pred pepelnico, torej tudi 5. 6. nedelja po razglašenju Gospodovem. Predpepelnične nedelje so nove. Naši stari pisatelji jih ne poznajo. Vsi rabijo latinska imena. Tako Dalmatin konec biblije v Registru teh epistel ino evangeliiov: Na Nedelo Septuagesima. Na Nedelo Sexagesima. Na Puftno Nedello. Kolikor je podpisancu znano, sta izraz: „predpepelnična nedelja“ uvela šele Japel-Kumerdej v sv. Pismu novega testamenta (Japel ima v svojih Pridigah l. 1794 in v Lýftih in Evangelijih 1787 še latinska imena omenjenih nedelj, takisto drugi pisatelji 18. stoletja.)

4. Ljudstvu bi se ložje pojasnil obredni pomen dotičnih nedelj, ako bi se prekrstile v sedemdesetnico, šestdesetnico, petdesetnico.*)

Župnik Ivan Vrhovnik.

Tri dni iz mojega življenja.

Potopisni spominji iz naše gorenske in dolenske domovine.

Motto:

„Bisela sladka domovina,
Ne prideš več mi iz spominja!“

Andr. Praprotnik.

(Dalje.)

S postaje Medvode se nam kaže k desni župnijska vas Preska, k levi pa ob iztoku Sore v Savo, (torej Medvodami) ugledamo veliko papirniško tovarno. Taka podjetja prinesejo po eni strani dobiček v deželo, po drugi strani pa odtegnejo poljedelstvu delalne moči. Vprašalo bi se tedaj lahko: kedo ima pri tem večji dobiček? Tudi glede npravnosti vedo razsodbo delati najbolj oni, ki tovarniško življenje gledajo in opazujejo od blizu. —

Od Medvod naprej se kmalu svet za kratek čas, kakor pravimo: zapre, približamo se Savi, onkraj

poročilo g. mestnega župnika Fr. Ekerta iz Prage.) Staroslovenski glagolski misal bi vtegnil biti ravnilo pisateljem naših molitvenikov, kako jim je sloveniti nekatere molitve n. pr. litanije. Kako se te razlikujejo po raznih molitvenih knjigah! V nekaterih stoji: Po svojem svetem večlovečenju, po drugod: S svojim svetim večlovečenjem itd. Glagoljahu služi predlog: radi — tajni svetago vplbštenija tvojego radi, izbavi nas Gospodi — Takisto ni edinosti v nastopnem oddelku litanij. Po nekaterih knjigah molimo: Da nam zanesi, po drugih: Da nam zanesesh; to je pravilno, ker ima glagolski misal: Da nam prostiši, molim: te, usliši nasb.

*) Priopominj. Gosp. pisateljevi upravičeni želji bi se bilo ustreglo pred davnim toliko lože, ker že dr. Muršec v svojem »Bogočastje sv. katoliške cerkve — v Gradcu 1850« piše: Vuzmena doba se v cerkvi začne že prvo predpepelnično nedelo, kateri se po latinskem septuagesima pravi, t. j. sedemdesetnica, kakor se drugoj in tretjoj predpepelničnoj pravi seksagesima in kvinkvagesima, t. j. šestdesetnica ino petdesetnica, zato ker je še odtihdob skoro toliko dni do vuzma.

Uredn.

katere se vzdiguje Šmarina gora. Toda kmalu se dolina zopet začne širiti, zdajci ugledamo na levem vrhuncu ravno imenovane gore, slovečo romarsko cerkev Marijino, in temu pogledu pripisujejo menda na šaljiv način bližnji postaji ime „Viš Marijo“, t. j. Vižmarje. Mislim, da ne potujem nobenkrat tu memo, da bi se ne spominjal svoje nepozabne rajne matere. Rajni oče so nam večkrat pravili še v poznejših letih, kako so nas pobožna mati, spremljevala mene in moje preblage štiri brate (ki so razun jednega že vsi v večnem počitku) v ljubljanske šole, priporočevali memo Šmarine gore grede varstvu in pomoči Marijini — Od vižmarske postaje naprej se svet bolj razširi. Ob desni stoji zala vas Št. Vid, ki slovi v mnogih ozirih po vsej deželi. Njena itak krasna cerkev se uprav zdaj prezidava, zvekšuje in podaljšuje. Memogrede naj omenjam, da je dolga leta v Št. Vidu župnikoval, ter tu tudi k večnemu počitku položen bil o svojem času občeznani pesnik vč. g. Blazij Potočnik, kakor se je enakih našemu narodu rodilo le malo. O njem se je pisalo, se piše, in se bo morebiti pisalo še marsikaj. S tem gospodom občevati je bila res prava slast; moja malenkost je prišla z njim nekaterekrati v osebno dotiko, in marsikaj poučnega slišal sem iz njegovih ust. Če kedo: on se je smel nazvati pravi domo in rodoljub. Ne vem, ali je kedo že omenjal tega, kako je bil med drugim tudi spreten v muzičnih vedah. Ker je bilo do l. 1850. v naši deželi primeroma le malo šol. organistov pa se je potrebovalo mnogo, za katerih pouk ni bilo nobene redne šole, je rajni blagi gosp. župnik Potočnik vedno imel zlasti od čč. gg. duhovnikov mu priporočene mladeniče v svojem župnišču, katere je poučeval v orgljanju, in sicer, če prav vem, brezplačno. K večjemu, če je kedo kaj malega pomagal pri gospodarskih delih. Za časa, ko sem jaz postal organist, opravljala sta v moji bližini dva ta posel, ki sta se bila izučila orgljanja pri vč. g. župniku Potočniku. Tudi za domačo župnijo, za Št. Vid, si je bil izučil izvrstnega organista, Franc Volčiča, ki je bil o svojem času znan tudi kot skladatelj. Poznejše čase, ko se je bil g. Potočnik postaral, je prepustil Volčiču orglarski poduk. Bil je Volčič ob enem tudi začasni pomožni učitelj. Ko se je pa bila v Št. Vidu l. 1866. ustanovila redna šola, je bil on, — kakor navadno pravimo: postavljen pred duri. Prišel je ob ljubi kruh, prepustiti moral tudi do srca si priljubljeno orgljanje novo nastopljenemu g. učitelju, in — če prav vem, — je umrl kot revež. Tako se suče svet, in spreminja se osoda človeška.

Od Št. Vida naprej zavozi hlapon potnike v obširno ljubljansko polje. K desni tam blizu podnožja gričev so Dravlje z znano cerkvijo sv. Roka. — Na levo onkraj Save župna cerkev Šmartin pod Šmarino goro; naprej doli je Ježica; na desno zopet Zgornja Šiška; naprej od nje na gričih mična Marijina cerkev na „Rožniku“, in le grede smo na državnem kolo-dvoru ljubljanskem. Še ni bila ura šest v jutro, ko smo dospeli tja. Vse drugo je bilo prav, samo eno je kazalo napačno: obnebjje je bilo opeto s težkimi, dež obetajočimi oblaki, in prav to je bilo za današnji nameravani izlet malo veselo. Namenjen sem namreč bil, odpeljati se nekatere postaje po Kameniški železnici, in prav na ono stran je kazalo vreme najslabje. Da mi tedaj slabo vreme ne bi bilo ugajalo, to je bila povsem naravna stvar.

Ker se mi je dejalo, da bo vlak proti Kameniku odhajal še-le okoli polu osme ure, napotil sem se za ta čas v mesto. Kateri smo poznali Ljubljano pred l. 1895. in pridemo zdaj v njo, jo razun glavnih ulic že komaj poznamo. In še te postajajo vedno bolj drugačne. Kamor pogledamo, vidimo ali še zadnje ostanke razvalin, ali pa že nove, dragoceno zidane, ne poslopja, ampak prave pravcote palače. Gizdavi kinč, s katerim je nadjana in ovita večina poslopij že od zunaj, presega več kot zapravljivost. Koliko bodo pa stale poprave, kadar se bodo obleteli zunanji okraski! In zraven še nepraktičnost! Več nadstropij visokih poslopij strehe skoraj nobene, ali pa tako majhne odnaše, da bo kap izpiral pritlične zidove, tako da bi bilo o deževju in sneženju komaj, da bi prišel znani Brenceljnov Pavliha s svojo ogromno „marelo“, da jih vzame pod streho!

Tudi druge hudomušne misli so me že večkrat navdajale, hodečega po Ljubljani, odkar jo je potres tako „razrukal“. Znano je, koliko samostanov so v času cesarja Josipa II. (l. 1780 do 1790) v Ljubljani in drugod odvezli njihovim lastnikom, in si jih je prilastila država za svoje namene. Glede Ljubljane je pa — vsaj moja malenkost tako modruje — Gospod Bog tako-le odločil: Nad sto let sem vam pustil ta poslopja v porabo; odslej si jih pa sami zidajte, ako jih hočete imeti!

Ker Ljubljane na drobno popisovati, ni moj namen, naj le povem, da sem se bil za mal čas podal v frančiškansko cerkev. Tudi ta je vsled potresa l. 1895, zelo predrugačena, podaljšana, — njeni poprejšnji krasoti in lepoti pridružile so se še nove, tako da je res kar prava duševna slast, stopiti v njo. To je v resnici pravi sveti veličastni hram Božji in Marijin, — naj bi ga nikdar več ne zadela strahovita šiba potresa!

Nadučitelj Josip Levičnik.

(Dalje prihodnjič.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Na Okroglem v urednikovi kapelici se je izvršila v torek, 14. febr. t. l., zlata poroka. Stopila sta ob 6. zjutraj v to priprosto a toliko mileje svetišče stara Mrkuša imenom Jernej Križnar, rojen 20. avgusta 1820 na Okroglem, in Helena rojena Črnè, l. majnika 1825 v Naklem — poročena 12. febr. 1849 v Naklem. Ginila je slovesnost marsikoga nazočih, ker sta zlatoporočenca jela si brisati solze koj, ko je urednik-poročevalec iz obredne knjige pričel: „50 let je preteklo, kar sta vidva pred Božjim altarjem, pričo sv. cerkve, stopila v zakon“. V kapelico prihajajo namreč prav radi vaščani ob delalnikih; ob nedeljah in praznikih ne smejo. Saj je sv. oče Leon XIII. tako izkazal posestniku veliko milost s tem, da sme vsa družina tudi ob nedeljah in praznikih biti doma pri Božji službi in prejemati koj tu svetih zakramentov. Danes je pa tega občinstva iz vasi še več bilo. — Giniti mora pač tako pomenljivo cerkveno opravilo vsacega, ki se spominja resnice svetopisemskih besedi: „Starost je častitljiv venec, ki se najde po poti pravice“. (Bukv. pripov. 16, 31.) Ko ju je s sorodovino po sv. masi malo pogostil gospodar, odvezala se jima je govorica in zvrstili so se memo njunega duha bridki in veseli dnevi zakonskega polustoletja. Blažen spominj današnjega dne jima

ostane; bolj pa še brezdvombeno ostane tu bivšim otrokom in unukom. — Pač bi si nikoli mislil ne bil stari Mrkčš, da bo dvignila se kedaj kapelica sv. Cirilu in Metodu v čast na tem poprej neplodovitem prostoru, kjer si je kosil resijà in posekaval tu stale nenavadno stare breze. Še manj pa bi si bil misliti upal, da bo uprav na tem kedaj zapuščenem svetu z ženo stopil kot zlatoporočenec pred Gospodnji altar. Stari mož in stara žena sta danes telesno, a posebno dušno še zelo krepka. Želimo jima, naj bi še dolgo bivala na tej zemlji — kjer se jima tudi sicer med otroki povoljno godi. Dolgo naj bodeta pridigarja, sosebno še mlajemu rodu: kako da se starost najde po poti pravice.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostoljstva

Nameni za mesec februarij 1899.

(Spis potrjen in blagoslovljen od sv. Očeta.)

a) Glavni namen:

Duhovni pastirji.

b) Posebni nameni:

24.) † **Praznik sv. sulice.** Neka redovna pokrajina in njeni predstojniki. Razširjanje in razcvitanje pobožnosti do Srca Jezusovega. Pravočasni in vredni prejem sv. zakramentov za umirajoče.

25.) † **Sv. Valburga, opatinja.** Spovedniki in duhovni očetje pri redovnicah. Važne redovniške zadeve. Obnovitev starih opatij.

26.) **Druga postna nedelja. Sv. Viktor.** Potrpežljivost in udanost v Boga in trpljenju. Predstojniki in njihove duh. občine.

27.) **Sv. Leander.** Görresova in Leonova družba. Obvarovanje pred pravdami. Nalezljive bolezni.

28.) **Sv. Roman.** Spreobrnitev odpadnikov. Vse doposlane in še ne uslišane zadeve. Udje molitvenega apostoljstva. Udje bratovščine Srca Jezusovega, ki so umrli v februariju, in oni, ki bodo v marciju umrli.

N.

Zahvala:

Bil sem v veliki zadregi in težavi. Kar me spomni moj tovariš: priporoči se sv. Jožefu. Res sem se priporočil temu velikemu priprošniku in redniku našega Izveličarja. In nisem se varal. Vekomaj važne so besede, katere je izgovoril egiptovski kralj Faraon, ko so ga podložni pomoči prosili kruha v času lakote rekoč: „Idite k Jožefu.“ Tudi jaz sem se tega prepričal. Zato s hvaležnim srcem naznanjam svojo zahvalo ter kličem vsem, ki so v nadlogah: „Idite k Jožefu.“ On Vam bode pomoči izprosil.

D. G.

Iz verskega življenja.

Vlak v nebesa. Zadnjič se je hotela neka deklica iz Berolina na Nemškem peljati v nebesa. Umrli jej je mati, in deklica je vedno jokala za njo. Sestra jo je tolažila, da se je mamica peljala v nebesa. Deklica je odšla na kolodvor, ker je mislila, da se je mati gotovo odpeljala z vlakom. Prihranila si je 20 kr., ter hotela iti na vlak. A ustavili so jo in vprašali: kam? V nebesa — je zajokala deklica in pomolila 20 kr. Toda povedali so jej, da nimajo na kolodvoru kart za nebesa in jo odpeljali domov k sestri. — O kako srečna verna nedolžnost v svoji nesreči! J. P.—r.

Nadvojvoda Albreht je bil nekokrat obiskal učni in izgojevalni zavod oo. jezuitov v Kalksburgu ter je rekel gojencem: „Bodite verni katoličani in potem bodete tudi dobri Avstrijci.“

Župnik A. Kummer.

Lepa redovnična smrt. Dne 23. januarja t. l. je v samostanu sester nemškega reda umrla sestra Maksencija Menc za pljučno boleznijo. Nji se je želja spolnila, da bo preoblečena za redno sestro še pred smrtjo. 24letna pobožna sestra je šla z vzvišeno potrpežljivostjo svoji smrti naproti. Obljubila je, da hoče za vse Boga prositi, tolažila je svojo postarano mater ter je rekla sestri Charitas, naj ji zapoje pesem: „V nebeško domovino vleče me.“ Izdihnila je svojo dušo v pričo svojega spovednika in redovnic na sopraznik Marijine poroke. Vsi so rekli: Sestra Maksenija gre Marijin dan v nebesa k poroki.

Župnik Alojzij Kummer.

Župnik, rešitelj življenja. V vasi Barki na Ogerskem je opazil tamošnji župnik E. Nagy, ko se je vračal s sprehoda, dvoje otrok, ki sta bredla deroči potok Žar. Otroka sta silila k bregu, a voda ju je odnašala. Župnik ni premišljal dolgo, ampak planil je v vodo ter izvlekel otroka na suho. Brez njegove pomoči bi bila otroka gotovo utonila. — Duhovnik torej bodi ob dušnem in telesnem umiranju rešitelj.

P. P.

Ministerski svet v Berlinu je bil nekoč zbran. Predlagalo se je, naj se odpravijo iz kraljestva vsi redovi, tudi dobrodelni ter oni, ki se pečajo s strežbo bolnikov. Tu se oglasi vojni minister Kamecke ter slovesno izjavi: „Brez usmiljenih sester jaz ne morem vojske pričeti.“ Predlog ta sprotnikov je pal in usmiljenke ter dobrodelni redovi ostali so v deželi. Berlin pa je protestansk

Župnik Alojzij Kummer

Na Kitajskem — in pri nas. Duhovnik, ki je bil deset let misijonar na Kitajskem, pripoveduje naslednje: „Vsakega, ki mu je že dolžnost, da gre k spovedi, misijonar pri obisku občine izpraša, ali zna katekizem na pamet in ali verske resnice tudi zadosťno ume. Temu izpraševanju se ne sme nihče odtegniti, bodi otrok ali odrasčen, priprost ali učen. Otrok mora krog sedmega leta vsaj znati, kar je potrebno za sv. spoved. Če pa misijonar dobi otroka, ki bi ne bil dovoljno poučen, mora trpeti kazen navadno tisti, kogar dolžnost je bila malega naučiti, in to je mati, ker v kitajski družini si oče izven hiše kruh služi, mati pa varuje hišo. Takega nevednega otroka mater tedaj kaznuje misijonar s tem, da jej za toliko časa odreče sv. obhajilo, dokler ne stori svoje dolžnosti. — A bil sem le parkrat primoran, neki zanikerni materi kaj takega storiti.“ Kdo se ne bi, če sliši o teh naredbah na Kitajskem, spomnil besed Gospodovih: „Resnično vam povem, da cestinarji pojdejo pred vami v božje kraljestvo.“ (Mat. 21, 31)

J.

Novo Šmarnice za l. 1899 se pridno tiskajo v „Katoliški tiskarni“. Prestavil jih je iz francoščine kapelan v Gorijah č. g. Ivan Godec, za kar mu je sloveči pisatelj Henrik Lassere Chonzieski v lastno-ročnem pismu dal dovoljenje. Te šmarnice, ki bodo lepo delo, obravnavajo novejšo čudeže lurške.

J. P—r.

Drobne novice.

Cesaričin morilec Luigi Lucheni sedi tedaj v temnici. Težka ječa mu je baje vendar že nekoliko

omehčala srce. Jetničar, ki mu prinaša hrane, pravi da so videti sledovi solz na njegovem obrazu. Toda, kadar je jetničar pri njem, vede se možko in noče kazati nobene žalosti.

P. P.

Mestni zastop v Budimpešti ima 120 kristjanov, 79 pa židov.

Lačni kruh. V Samotah na Ruskem se je pojavila lakota v najhujšem pomenu besede. Prebivalci so prisiljeni jesti takozvani „lačni kruh“, koji pripravljajo na ta način, da pomešajo pesek med moko. To življensko sredstvo pa povzroča gotovo bolezen, ako ne smrti. — Lakote — reši nas o Gospod! „Po Amer. Slovencu“ *J. P—r.*

Samoumori. Vedno pogosteje je čitati v časopisih o samoumorih. Vzroki temu so različni, seveda največkrat: lakota, nenravnost in nevera. Med samoumorilci so zastopani najraznovrstnejši stanovi. Veliko samoumorov se je izvršilo lansko leto na Dunaju namreč: 371 oseb si je svojevoljno končalo življenje. Najmlajši mej temi je bil 13leten deček in najstarejši 80leten starček. Eden ob odprtem grobu — drugi po komaj prejetih prvih sv. zakramentih! — Tudi o načinu samoumorov je brati in slišati posebnih vesti. Na Mostiču na Koroškem se je umoril 18letni delalec Jernej Fige tako, da je položil glavo pod kladivo, težko 250 kilj. Kladivo mu je seveda glavo popolnoma razdrobilo. — Bog naj obvaruje slovenskega ljudstva te prodirajoče kuge!

J. Pr. in P. P.

Smrt na železnici. Na kolodvoru v Celju se je ponesrečil železniški delalec J. Turnšek. Prišel je pod vagonsko kolo, ki mu je pri tej priči odrezalo glavo. Človek res ne ve, kje in kedaj mu bo bila zadnja ura. Zato pač vneto molimo: Neprevidene smrti — reši nas o Gospod!

P. P.

Ponesrečil se je pri obrezovanju sadnega drevja 9. t. m. v Košnici pri Celju posestniški sin Fr. Goršek. Sredi svojega dela je padel tako nesrečno raz precej visoko drevo, da si je zlomil križ, potrl ude in se sploh smrtno pobabil. V nepopisnih mukah je živel še šest dni in še-le dne 14. t. m. ga je rešila smrt trpljenja. Ponesrečeni je bil star 26 let. Sreča pa mu, da je bil poprej lep vzgled krščanskega mladeniča.

P. P.

Listek za raznoterosti.

Premilostni g. knežskof dr. Ant. Bonaventura Jeglič je sam prevzel nadzorstvo verouku na ljubljanski gimnaziji in realki. Tem činom je jasno pokazal, koliko mu je do te vzvišene stvarine na teh ustavih. Brezdvombeno mu bo sledil v tem koraku ta ali oni cerkveni knez. Ob slučaju potrebe bi ga nadmestoval gen. vik. preč. g. prelat Ivan Flis. Nadzornik verouku na pripravnici je postal mgr. prof. Anton Zupančič. — Društvu za kršč. umetnost je Premilostni oddal v svoji palači prostore v desnem njenem pritličju. S to dobroto je društveno delovanje še-le omogočil. Do sedaj so večidel podarjene umetnine samévale po prahovih pri raznih odbornikih. Novih kupovati ni kazalo — čemu kupovati, če se niti ne more shranjevati!